

Tidsskillnad

K.J. Stjernström, 2018-05-11

Sexton år, fyra månader, två dagar och en handfull mindre tidsenheter. Sexton långa år av väntan, hela tiden tvivlande på att jag skulle lyckas samtidigt som jag inte kunde sluta söka efter en lösning. Så lång tid, nästan halva mitt liv, och ändå kan jag med knivskarp skärpa se allt som skedde den dagen.

Therasas leende, hennes näsring och sommarklänningen med lila rosor och dödskallar. Den stekheta ratten i den solvarma bilen med trasig AC och nostalgiskt skränig eurodisco ur högtalare med för klen bas. Den mötande lastbilen. Om jag bara girat lite tidigare, om vi bara kommit iväg lite senare. Om bara.

Det är detta om som hållit mig igång alla dessa år, som fått mig att fortsätta trots alla stängda dörrar, obesvarad korrespondens; min totala utfrysning ur den akademiska världen. Nu hade jag kunnat visa dem. Men jag ska se till att jag aldrig behöver bevisa någonting, att jag får ett liv utan skuld.

Det är över sexton år sedan bilolyckan som tog Theresa från mig. Samtidigt är det om några timmar. Tidsresor är knepiga på det sättet. För mig – trettionioåriga jag – är det sexton år sedan. Men för den tjugotreåriga versionen som ligger tryggt och sover bredvid Theresa i det lilla studentrummet har det inte hänt än.

Egentligen har jag oändligt med tid – som alla med en tidsmaskin. Jag hade konsumerat nog fiktion i ämnet för att veta att jag inte skulle ha för bråttom. Så jag skrev detaljerade listor över allt jag mindes från den dagen, läste alla tidningar, såg alla nyhetsklipp. Jag gjorde kartor och ritningar, köpte gamla papperspengar – noga med tillverkningsår. Grävde fram gamla kläder ur garderobens innersta gömmor, klippte en retrofrisyr. Men hela tiden hade jag en gnagande stress. Inte att komma för sent, men att inte komma iväg alls. Tänk om maskinen slutade fungera? Eller om den blev stulen eller förstörd i en brand? Flera av delarna hade varit svåra att få tag på och jag visste inte säkert om jag kunde ersätta dem. Och maskinen fungerade bara för resor bakåt i tiden, framtiden kom i den takt den alltid gjort. När jag väl gett mig av skulle det inte finnas någon återvändo.

Nu stod jag i en skogsglänta knappt en kilometer från huset där mitt yngre jag låg och sov. Jag hoppades att min varseljacka skulle göra mig osynlig i det öppna. Ingen la märke till en arbetare. Enligt lokalradion var klockan halv fem på morgonen. Än fanns det alla möjligheter att påverka. I handen hade jag en sportväska full av allt jag kunde tänkas behöva. Men förhoppningsvis skulle

mattniven räcka. Jag vägde den i handen – kniven som skulle skära upp däcken på bilen vi lånat av mina föräldrar.

'Ursäkta,' sa en bekant röst jag inte kunde placera. 'Det där kommer inte att funka.'

Jag vände mig om, och där stod jag själv. Det var som att se i en spegel, men bakvänt. En spegelvänd spegelbild. Det andra jaget log, men smilgroppen satt på fel sida. Han var klädd precis som jag, men var kortare än jag förväntat mig.

'Hur...!' började jag, men avbröt mig själv. 'Nej, jag vet precis hur, men *varför* är du här? Närifrån är du?'

Det andra jaget såg lättad ut och tittade på sitt armbandsur.

'Ett dygn, plus minus några timmar. Och jag tror du kan gissa varför.'

'Det funkade inte?'

'Det funkade inte. Varken jag – det unga jaget – eller Theresa märkte det punkterade däcket. De bara körde iväg med stereon på full volym. Jag sprang efter så fort jag kunde, men hann inte fram. På håll såg jag lastbilen med sin slumrande förare. Men bilen med unga vi såg inte ens ut att försöka väja. Jag antar att det är svårt med ett sönderskuret däck.'

Jag blev alldeles kall inombords.

'Hur gick det,' frågade jag till slut.

'Ingen förbättring. Theresa var lika död och den där stukade tummen vi fick...'

Smärtminnena i högerhandens tumled gjorde sig påmind som alltid när jag tänkte på olyckan. Det syntes på det andra jaget att han kände samma sak.

'...den hade bytts mot en bruten ryggrad,' fortsatte han. 'Så det får vi väl se som ett misslyckande.'

'Okej, vad ska vi testa då? Jag gissar att du redan tänkt på det?'

'Om vi inte kan hindra tjugotreåriga oss att vara där kanske det är bäst att försöka stoppa lastbilen.'

'Hockeytutan?'

'Hockeytutan,' bekräftade det andra jaget, och vi tog samtidigt fram våra identiska tutor ur våra identiska väskor.

'Tyvärr,' hördes en röst och fram mellan träden klev två nya versioner av mig. Det såg likadana ut som vi andra, enda skillnaden var några dagars skäggstubbe.

'Nähä,' sa den som dykt upp ensam och såg från den ene till den andre av de nytilkomna. 'Nu börjar det bli lite mycket folk.'

En av de nyanlända gick fram till mig.

'Du var här först va?' frågade han.

'Ja,' svarade jag avvaktande, osäker på varför han frågade.

'Tillåt mig,' sa han och böjde sig fram med en spritpenna och skrev en etta på min varseljacka

ovanför vänster bröstficka.

Sen gick han till den andre och skrev tolv på motsvarande ställe. Nu såg jag att den som kommit med honom hade tretton skrivet på sin jacka och själv hade jaget med pennan etthundratjugotre.

'Förlåt,' sa jag medan jag desperat försökte varva upp min hjärna, 'men jag fattar inte ditt system.'

Jag sökte Tolvans blick, men han såg lika förvirrad ut som jag.

'Ett, Tolv, Tretton, Hundratjugotre – varför inte bara Ett, Två, Tre, Fyra?'

'Inte tolv och tretton – Ett-Två och Ett-Tre,' sa den som då måste vara Ett-Två-Tre. 'Det är unika siffror som visar hur många resor vi gjort. Du har Ett eftersom du bara åkt tillbaka en gång. Ett-Två har gjort både din resa och en egen.'

'Men varför inte bara kalla mig två och er för tre?' invände Ett-Två.

'Dels för att vi skulle ha två med samma nummer,' svarade Ett-Två-Tre. 'Men också för att visa vilken erfarenhet vi har. Ettan är bara en grundsiffra, vi har den allihop.'

'Vi funderade på att strunta i den och kalla dig Noll,' sköt Ett-Tre in, 'och sen börja räknandet med Ett-Två, men det här kändes bättre.'

'Alla som har en tvåa,' fortsatte Ett-Två-Tre med irriterad röst, 'har försökt och misslyckats med mattkniven. Alla vi som har en trea har försökt och misslyckats med hockeytutan.'

'Okej,' sa Ett-Två. 'Vi har alla varit Ett, men när jag misslyckades med mattkniven och åkte tillbaka blev jag Ett-Två. Och eftersom jag stoppade Ett från att försöka med mattkniven så kommer han aldrig få uppleva det utan gick direkt på hockeytutan. Och när den inte fungerade kom vi båda tillbaka, han som Ett-Tre och jag som Ett-Två-Tre.'

'Exakt,' sa Ett-Två-Tre med ett leende. 'Ju fler siffror du har, desto mer erfarenhet sitter du på.'

'Så om vi skulle misslyckas med vad vi nu tar oss för,' sköt jag in för att säkerställa att jag förstått, 'och åker tillbaka så får vi alla en fyra på slutet. Jag blir Ett-Fyra och du Ett-Två-Tre-Fyra?'

'Just så. Jag föreslår att när vi röstar om saker så får vi en röst för varje siffra vi har.'

'Jag antar att det är okej,' svarade jag och sneglade på Ett-Två som ryckte på axlarna. 'Vi måste ha ett system nu när vi är så många, för vi måste ju hänga ihop.'

'Ja, vi kan inte ha en massa lösa tidsresenärer som kan förstöra allt,' sa Ett-Två-Tre. 'Kom ihåg att vi gör det här för vårt tjugotreåriga jag – vi gamlingar spelar ingen roll.'

Alla nickade samstämmigt.

'Hur gick det med hockeytutan?' frågade jag.

'Vi hade placerat oss precis som vi tänkt ut det, och rent tekniskt fungerade planen. Hockeytutan, framförallt när det var två stycken, väckte mycket riktigt lastbilschauffören. Men det fick honom också att köra på refugens kantsten och helt tappa kontrollen över lastbilen. Han mejade ner alla som stod och väntade vid övergångsstället.'

Ingen sa något när Ett-Två-Tre tystnat. Ett-Tre såg ner i marken. Jag och Ett-Två tittade frågande på varandra.

'Hur gick det med dem?' frågade jag.

'Vi stannade inte länge nog för att ta reda på det. Men det kunde inte gått bra. Det fanns inget vi kunde göra, det enda viktiga var att ta oss tillbaka hit och förhindra att det någonsin skedde. Första regeln – ingen dör.'

'Ingen dör,' upprepade Ett-Tre frånvarande.

Både jag och Ett-Två nickade instämmande.

'Okej,' sa Ett-Två. 'Så vad gör vi nu då?'

Jag tog fram listan jag hade i fickan och läste innantill.

'Försöker få dit polisen. Stjäl en hjullastare för att stoppa lastbilen med våld. Kidnappar oss själva.'

'Det låter både osäkert, svårt och onödigt riskfyllt,' sa Ett-Två-Tre. 'Och vi behöver inte göra det så svårt för oss – vi kan göra mer med bilen än att skära upp däcken.'

'Sant,' sa Ett-Två instämmande. 'Om vi bara gör bilen obrukbar för dem så kan inte olyckan ske.'

'Så vad gör vi?' frågade jag. 'Jag antar att ingen av er lärt sig tjuvkoppla en bil?'

De tre andra versionerna av mig skakade på sina huvuden.

'Vi behöver inte sno den,' sa Ett-Två-Tre. 'Bara sätta den ur spel. Klippa tändkablarna, krossa några rutor och så.'

'Bra tänkt,' sa en trött, men nu bekant röst. 'Men det är en detalj vi missat.'

Fram mellan träden kom två ytterligare versioner av mig, märkta Ett-Två-Tre-Fyra-Fem-Sex och Ett-Fyra-Fem-Sex. Men det var lätt att hålla isär dem även utan siffrorna – den med det sexsiffriga numret hade helskägg medan den firsiffriga hade en liten mustasch.

'Vad var det som var fel med planen?' frågade Ett-Två-Tre och höjde ögonbrynen när han såg hur många siffror Helskägget hade.

'Det var ingen fel med den,' sa Helskägget. 'Den funkade kanon. Dåtids-vi och Theresa stannade hemma från bilsemestern och lastbilen passerade utan att göra en fluga förnär. Faktum är att bilen tas om hand i detta nu.'

'Vad gör ni då här om planen funkade?' frågade Ett-Två-Tre.

'Och var är jag och resten av er?' la Ett-Tre till.

Mustaschen sneglade på Helskägget som svarade.

'Resten av oss, där satte du fingret på problemet. Tjugotreåriga vi hade det som sagt bara bra, men vi tidsresenärer var ett helt eget kapitel med problem.'

'Hur då problem?' frågade Ett-Två-Tre.

'För det första hade vi inte räknat med att vara så många.'

Helskägget hade en poäng – jag borde tänkt på det. Naivt hade jag hoppats lyckas på första försöket. Detta trots att jag sedan barnsben drömt om att ha en kopia av mig själv, någon som tänkte som jag och kunde hjälpa till. Att ha några kloner kunde inte vara så farligt.

'Att få en person att försvinna i mängden är lätt,' fortsatte Helskägget. 'Men fyra med identiska utseenden och ID-handlingar. Vi kunde inte ens gömma oss bland uteliggarna. Och om vi hade lyckats hitta ett boende – var hade vi fått pengar ifrån?'

'Hade ni glömt planen?' frågade jag och tog upp den centimetertjocka mappen ur väskan. Där fanns lottorader, fotbollsresultat och aktiekurser för de närmaste tio åren.

'Mm,' sa Helskägget utan att verka ha registrerat min fråga. 'Det var ännu en sak vi borde forskat mer på.'

'Vad då då?' frågade Ett-Två-Tre provocerat.

'Kortfattat funkar det inte.'

'Långfattat då?' frågade jag.

'Det går bevisligen att ändra i det förflutna, eller hur?' Helskägget såg frågande på oss.

Vi nickade alla fyra.

'Men det handlar inte bara om aktiva ingrepp för att förändra,' fortsatte han. 'Enligt våra tester räcker vår blotta närvaro för att göra en förändring.'

'Du kan inte observera ett fenomen utan att påverka det,' mumlade Ett-Två för sig själv.

'Exakt,' sa Helskägget.

'Så ni menar att inget i den här stämmer?' Jag höll upp mappen igen.

'Den stämmer säkert jättebra från den tidslinje vi härstammar, men hela den här expeditionen handlar ju om att förändra den, eller hur? Så fort vi dök upp började skiftet. Vi har testat att bara hoppa tillbaka utan att göra någonting, men det blir ändå samma resultat.'

'Okej, men var är jag?' frågade Ett-Tre igen. 'Var är alla Ett-Tre:or?'

'Och Ett-Två:or,' la Ett-Två till.

'Jag kommer till det,' svarade Helskägget. 'Vi kunde alltså inte fuska till oss några lottovinsten eller liknande. Även om vi prickat in en vinst hade vi ändå inget sätt att få ut den, inte utan att gå via vårt tjugotreåriga jag. Och honom skulle vi ju inte störa. Hela tanken med det här var ju att han skulle få ett lyckligt liv.'

'Så vad gjorde ni då?' frågade Ett-Två-Tre.

'Vi började bryta mot lagen,' sa Helskägget kort.

Ingen av oss andra sa något, vi var ju alla samma person med samma förståelse för vad

situationen kan göra med en person.

'På vilket sätt?' frågade till slut Ett-Två-Tre.

'Värdedepå. Maximal utdelning med minimalt trauma.'

Vi nickade alla instämmande, det lät som oss.

'Och det gick bra?' frågade Ett-Två-Tre.

'Även fast vi inte hade perfekt kunskap om framtiden är det svårt att misslyckas om du har en tidsmaskin. När vi hittat ett bra ställe gjorde vi ett tillslag, åkte tillbaka i tiden och gjorde det igen. Sen gjorde vi en sista resa och stoppade oss själva.'

'Så ni hade kvar alla pengarna från brott ni inte utfört än?' sa Ett-Två imponerat.

'Rent tekniskt hade vi inte gjort något brott, inte i den tidslinjen,' fyllde Mustaschen i.

'Bortsett från att ni hade kopior – perfekta sådana, men ändå – av pengar som redan fanns, 'sa Ett-Två-Tre. 'Falskmynteri, eller vad heter det brottet?'

'Och en sak till,' sa jag i samma stund som tanken formulerades i huvudet. 'Blev ni inte väldigt många av det här?'

'Full pott till hela klassen,' sa Helskägget med ett trött leende. 'Och en guldstjärna till Nummer Ett. Vi var medvetna om det, men situationen krävde något drastiskt. Trettiotvå personer med några miljoner i kontanter. Det är kostsamt att leva utanför samhället, men vi hade i alla fall förutsättningarna för att klara oss. Vi höll oss borta från andra, noga med att aldrig synas tillsammans mer än två åt gången och sprida ut var vi använde pengarna. Men...'

'Jag bara väntade på det,' sa Ett-Två-Tre triumferande. 'Vad var det som gick snett?'

'Du har redan varit inne på det. Alla pengarna vi hade var kopior, rent tekniskt fanns de redan. Vi trodde inte att de skulle ha så bra koll, men tydligen larmade någon kontroll som hittat två sedlar med samma serienummer och då började de nysta i det hela. Det tog inte lång tid innan de hittat flera och lyckats spåra det till affärerna vi använde.'

'Var ni tvungna att fly?' frågade Ett-Två-Tre.

'Nej, för oss var det inga problem – vi fick reda på det först senare. Det är ingen av er som insett problemet?'

Vi fyra såg oförstående på varandra.

'Vems fingeravtryck var det på alla sedlarna? Vems ansikte, om än åldrat, var det på alla övervakningskameror från butikerna där sedlarna användes? Vi trettiotvå levde ju utanför samhället, vi fanns inte. Alla spår ledde till samma ställe. Officiellt fanns det bara en av oss i den här världen, den ende av oss som inte gjort något. Men det är han som får besök av polisen. Det är hans liv som vänds på ända, anklagas och döms för något vi gjort.'

'Okej,' avbröt Ett-Tre otåligt, 'Planen fungerade inte. Men var är resten av oss?'

'Planen var det som sagt inget fel på,' svarade Helskägget. 'Det var bara genomförandet som behövde justeras lite. Jag var tvungen att förklara allt så ni skulle förstå.'

Jag anade hur något rörde sig i ögonvrån, men innan jag hunnit reagera höll två personer fast mina armar samtidigt som en tredje hade en arm runt min hals. När jag vred mig för att komma loss såg jag att mina tre tidskloner gått samma öde till mötes. Var och en av oss hölls fast av andra jag och hade mattknivar, samma kniv vi alla hade i fickan, mot strupen.

'Ta det lugnt,' sa Helskägget. 'Vi vill inte skada någon av er, men vi kommer göra det om vi måste. Det blir bäst så här.'

'Varför?' frågade jag medan fler av oss kom gående mellan träden.

Det såg ut som en dåligt kostymerad lågbudgetfilm där alla versioner av mig hade olika mössor och ansiktsbehåring. Men jag antog att de måste ha haft något för att skilja varandra åt mer än siffrorna.

'För att det måste få ett slut,' sa Helskägget och gick fram till mig.

Han öppnade min väska och tog fram tidsmaskinen. Stor som ett mjölkpaket och nära på tre gånger så tung. Helskägget vände maskinen upp och ner, och med vana händer plockade han bort tidskretsen och stoppade den i fickan. Sen lämnade han över resten till Mustaschen som stoppade den i sin välfyllda väska.

'Trentiotre,' mumlade han för sig själv.

De upprepade proceduren med mina tre kamrater.

'Och trettiosex,' sa Mustaschen nöjt när de var klara.

'Får vi gå nu?' frågade Ett-Två-Tre irriterat.

'Tyvärr inte,' sa Helskägget trött. 'Vi kan inte ha en massa kopior som springer runt och riskerar att ställa till problem för originalet. Det måste få ett slut på riktigt.'

Ur fickan tog han fram en tablettkarta.

'Det är smärtfritt, och vi kommer alla följa er.'

Jag blev alldeles kall inombords när jag förstod vad de ville att vi skulle göra.

'Och om vi vägrar?'

'Antingen tar ni tabletterna frivilligt, eller så får vi använda knivarna. Och ni vet att ingen av oss vill det, så snälla tänkt på oss alla. Framförallt – tänk på varför vi gör det här, tänk på originalet.'

Helskägget tryckte ut fyra små tabletter i handen och höll fram dem till mig. Jag såg avvaktande på dem.

'Vad kommer hända sen?'

'Några av oss håller redan på att gräva slutförvaringen. Tillsammans kommer vi ta hand om det

tills det bara är en kvar. Den siste tar med sig tidsmaskinerna ut till havs och dumpar dem där innan han själv följer dem i djupet. Låter det bra?'

Jag nickade. Jag var tvungen att lita på mig själv. På ett sätt var det en befriande tanke att få slippa från allt. Och jag hade lyckats. Allt mitt hårda arbete hade betalat sig. Men för att det skulle vara värt något måste jag ta mig själv ur ekvationen. Jag såg frågande på helskägget.

'Har du lite vatten?'